

**TEMA: DYGTIGHEDSPÆDAGOGIK: OM ELITENS TALENTER OG
TALENTERNES ELITE I UDDANNELSESSYSTEMET**

Annette Rasmussen

Talentudvikling og differentiering af elever i talentklasser

Dansk uddannelsespolitik har gennem de senere år haft stigende fokus på at fremme talentudvikling gennem uddannelserne. Fokuseringen på talent har på grundskoleniveau blandt andet ført til oprettelse af forskellige former for talentklasser, hvor særligt talentfulde elever kan dyrke og få ekstra udfordringer inden for bestemte områder. Når det gælder talent for skolearbejde som sådan, de bogligt stærke elever, er det blevet en udbredt praksis inden for landets kommuner at tilbyde undervisning for disse elever i såkaldte talentklasser, som foregår efter almindelig skoletid, ofte i ungdomsskoleregiet. Denne artikel ser nærmere på, hvad der socialt og i relation til talent kendetegner de elever, som opsøger og følger en sådan talentklasseundervisning, og diskuterer dernæst talentklasser som en form for social differentiering legitimeret gennem uddannelsessystemet. Det empiriske grundlag for artiklens analyse af talentklasseeleverne er hentet i casestudier af talentklasser i forbindelse med evalueringen af et talentudviklingsprojekt. På den baggrund og teoretisk informeret af Bourdieus begreber om kapital opstilles en typologi af talentelever, hvis baggrunde og forståelser af egne talenter skitseres, hvorledes forståelse og udfoldelse af talent i skolen relaterer til forskelle i social baggrund.

Jens Christian Nielsen, Lotte S. Skrubbeltrang & Jesper S. Olesen

**Idrætstalenters læringsaftale med den danske folkeskole
– om folkeskolens samarbejde med eliteidrætten om talentudvikling**

De sidste ti år har der været et stigende fokus på at udvælge og udvikle talenter i det danske uddannelsessystem, hvor talentudvikling i stigende grad anses som en forudsætning for at kunne konkurrere internationalt. Det har bl.a. givet sig udslag i, at folkeskolen har fået mulighed for at udbyde tematiske linjer for elever, der udviser en særlig interesse eller et særligt talent for en bestemt aktivitet. Netop fordi disse klasser appellerer til mange elever og der samtidig er et begrænset optag, så bliver det noget som eleverne kæmper for at få adgang til. Det skaber en situation, hvor der kan indgås en særlig aftale mellem elev og skole om, hvad de kan forvente sig af hinanden. I denne artikel undersøger vi, hvordan denne mulighed for at indgå en ny læringsaftale forvaltes i folkeskolen, og hvad henholdsvis folkeskolen og de udvalgte elever får ud af at tiltræde aftalen. Vi ser specifikt på idrætsklasser, som er det mest udbredte eksempel på temaklasser i Danmark og analyserer, hvad aftalen omhandler, hvordan den indgås og hvordan den håndhæves.

Roddy Walker

At lære at være elite - præfektrollen som markør i elevernes identitetsdannelse på en elitekostskole

Inspireret af nyere etnografiske og sociologiske studier af amerikanske elitekostskoler (Gaztambide-Fernandez 2009b; Khan 2011) undersøger jeg, hvordan de unikke erfaringer, interaktioner og relationer, der er tilgængelige for elever på elitekostskoler, kan have implikationer for deres selvforståelse. Artiklen bygger på etnografiske undersøgelser og undersøger elevsubjektivitet indenfor rammen af Herlufsholm Kostskole, som en elitekostskole. Med anvendelse af et praksisteoretisk udgangspunkt (Lave & Wenger 1991) går artiklen tæt på, hvad det egentlig er, som elever der deltager i disse miljøer *lærer* samt hvordan de danner erfaringer og dispositioner, som kan gøre deres adgang til - og position blandt - eliten mulig.

Suna Christensen

Ud over skole-centrisme: Talent i erhvervsuddannelserne

I artiklen argumenteres der for, at erhvervsfagene deler et empirisk begreb om talent, som rummer en kritisk kommentar til velkendte, hierarkiserede og hierarkiserende dikotomier mellem viden og kunnen. Erhvervsskolernes arbejde med at udvikle markører for talent og tilrettelægge undervisning for talentelever kan potentielt forme et opgør med det, som Paradise og Rogoff kalder *skole-centrisme* (2009:102) i uddannelsestænkning. Med det henviser de til tænkning, som reducerer læring uden for formelle skolesammenhænge til uformel og dermed tilfældig læring (ibid: 102-103). Dualismen mellem formel og uformel kan i forhold til uddannelsessystemet i Danmark genfindes som en dualisme mellem teori og praksis. Overført til talentudvikling i erhvervsskolerne peger begrebet skolecentrisme på hvordan en reduktionistisk tilgang til praktisk og situeret viden som et vedhæng til teoretisk og objektiveret viden, fortrænger forskelle i kulturel erfaring og social organisation af viden. Imidlertid er netop anerkendelse af hvad faglig viden er og hvordan det bliver til, afgørende for niveaudifferentiering, der tager udgangspunkt i fagets indholdsdimensioner.

Bjørn Friis Johannsen & Jesper Bruun

Talent, totem, tabu og anden naturtro

I uddannelse italesættes talent ofte som noget studerende enten har eller ikke har. Dermed bliver en del af uddannelsernes og undervisernes formål at genkende og kultivere talent. Denne artikel belyser, hvordan to undervisere på matematik og fysik genkender talent ud fra deres egen praksis. For at forstå, hvad der er på spil for de to undervisere, indhentes begreber der normalt bruges i beskrivelsen af naturfolk, for eksempel totemtro og jægersamlerkultur. Matematikeren synes at have adgang til indre billeder af abstrakte geometriske figurer – en slags foranderlig totem der har fulgt ham gennem hans matematiske liv. Fysikeren deler fysikstammen op i to legitime måder at drive fysik på: jægere og samlere, problemknusere og dem der finder mønstre i indsamlede data. Begge leder efter nogen, som ligner dem selv på den måde de går til faget på. Nogen de kan videregive noget af den ånd til, som ligger i den faglige kultur de kommer fra. Det peger på, at talent ikke eksisterer *per se*, men snarere er en bearbejdning af et genkendt potentiale. Det er en proces der er værd at undersøge både for dem der bearbejdes, dem der bearbejder, og i øvrigt alle de andre som ikke må være med i kulturen.